

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti
vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,

mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

Vsebina 11. zvezka.

Imenitnost sv. Jožefa	321.
Žalostna Mati božja	322.
Rimska svetišča. Sv. Pavel zunaj obzidja	325.
Življenje in poveljanie sretih gorkumskih marternikov.	
XII. pogl. Grofa Lumnja zadnji dnevi in smert	329.
XIII. pogl. Milost, katere je prejel pisavec zgodbe po priprošnji sv. marternikov	332.
Kako so molili kristijani	334.
Vedne devištvo	337.
Življenje blaženega Didaka Jožefa Kadiškega.	
IX. Čudežni dogodki spremljajo pridige o. Didaka	341.
X. Moč njegove molitve	342.
XI. Prisrčna pobožnost bl. Didaka do presv. Trojice	344.
XII. Njegova ljubezen do Jezusa Kristusa	345.
XIII. Poglejmo njegovo pobožnost do preblazene Device	347.
XIV. Oče Didak, mož terdne vere in zaupanja v Boga	348.
Priporočilo v molitev	351.
Zahvala za vlišano molitev	352.

V GORICI.

Hilarijanska tiskarna.

1897.

Odgovor na „odgovor na „odgovor““!

„Bolji rat nego mir — ako treba. Hrv. nar. prislovica“.

Tako začelja prof. Hostnik v „Edinosti“ 19. jan. 1897 svoj odgovor na moj odgovor na njegov spisec „Je-li vse prastarina?“ Bodi si! Jaz „rata“ z gosp. profesorjem nisem iskal, niti začel, ali bojim se ga ne. Vem sicer, da v vojski terpi tudi, kedor se pravično brani in zmaga naposled; ali kjer gre za resnico in pravico, tam sem že pripravljen tudi kaj škode terpeti, da le resnica in pravica zmaga. Da bi pa sam hotel za zmago resnice in pravice nasprotniku kako osebno krivico storiti, zlasti, da bi hotel prezirati, kar je povedal dobrega, tega nikaker ne! Bog varuj!

In da to tudi pozitivno dokažem, bodi omenjeno zdaj naj prej nekaj tega, kar sem našel v odgovoru gospoda nasprotnika priznanja vrednega, namreč: „jezik ruski je vreden, da se ga učite temeljito. To bode le vam v korist“, in: „ustvarili so si Ruski literaturo, katero občuduje ves vesoljni svet. Ni obrazovanega človeka ni v Evropi ni za morjem, kateremu bi bila neznana imena in dela Puškina, Lermontova, Turgenjeva, Dostojevskega, Tolstega in celega krdela drugih genijalnih pesnikov in pisateljev, katere čita ves civilizovani mir v prevodih ali v izvirnikih in katerih jezika se tako strastno uče ne le Angleži in Francozi, nego i Nemci.“

Dobro tako! Pa ker je tako, zakaj se g. prof. ni deržal logike ter sklepal n. pr.: „Kostanjeviški učenjak“, „veleučeni sotrudnik „Archiva“ — (imenovanja, katera sicer s primerno hvaležnostjo odklanjam) — on živi tudi v „civilizovanem miru“ in vtegne biti nekoliko „obrazovan človek“; torej mu niso popolnoma neznana imena in dela naštetih pesnikov in pisateljev, katera čita, seveda, ko Slovenec, če tudi ne brez težave, vendar brez dvojbe v izvirnikih“.

Tak sklep bi bil logičen in bi bil torej resnico zadel, kolikor toliko. Jaz — ali pameten človek naj ne govori sam o sebi! Res — meni je jako žal, da sem tu primoran. Jaz torej sem se začel ruščine učiti po malem že ko sem v Ljubljani v šolo hodil, pred več ko 35 leti. In učil sem se je, to se ve da, po malem, kolikor so mi pripuščali čas in pripomočki, vse nadalje. Temeljito se je nisem navadil, govoriti ne znam „pa ruski“, govorečega ne bi razumel; pravega rojenega Rusa še v svojem življenju menda nisem videl, nikar slišal; knjižico rusko sem pa že katero „prečital“; ne le slovnice*),

*) Poleg drugih slovnice sem bral, ali ne prebral, še menj. preučil, prof. Ivana Vasjemovega „Russische Unterrichtsbriefe“, zadosti obširno in drago delo. Po posredovanju sem jih posodil kavalu potem ko so bili do konca izešli, nekemu mlademu gospodu, ki ga nisem poznal osebno, niti si zapomnil njegovega imena. Nespametna, graja vredna zaupljivosti, gotovo! Tudi posredovalec je ime gospodovo po zabil. Kaj storiti in celo zdaj čez toliko let? Upanja nimam, vendar: Kedor ta pisma najde, — vsaki

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XV. tečaj.

V Gorici, 1897.

XI. zvezek.

Imenitnost sv. Jožefa

po razodevenju brezmadežne Device Marije
čast. Mariji Agredski, frančiškanskega reda.

V tako imenovanem: „Duhovnem mestu božjem“, to je, življenju preblazene Device Marije, po razodevenju same prečiste Matere Božje, gori omenjeni častitljivi nuni reda brezmadežnega Spočetja, se bere mej drugim o sv. Jožefu, to-le: „Moja hči, akoravno si pisala, da je moj ženin Jožef najimenitniši mej svetniki in knezi nebeškega Jeruzalema, vender nisi vstani dostojno razodeti njegove velike svetosti in imenitnosti, niti je dano človeku, dokler ne pride v nebesa, prav jo spoznati. V večni slavi bo vsem izvoljenim, v njih veliko začudenje, odkrita imenitnost sv. Jožefa, in takrat bodo oni hvalili Boga, kateri ga je toliko povikšal.

Nesrečni pogubljeni se bodo na sodnji dan britko jokali, ker niso v svojem grešnem življenju poznali mojega svetega ženina; ker on bi bil njih mogočni posredovalec, ter bi jim bil pomagal se zveličati.

Na svetu je maloketeremu znana imenitnost mojega ženina in malokedo pozna velike prednosti, ketere mu je dodelil Bog,

in kako je on pred najvišjim mogočen. Zagotavljam te, o ljuba hči, da je pred božjo pravičnostjo Jožef eden najpervih, kateri tolaži pravični serd božji na grešnike.

Ker si pa ti po milosti božji to zvedela, moraš biti Bogu jako hvaležna. Zato si prizadevaj zmirom bolj častiti tega velicega svetnika, ter blagoslavljati in zahvaljevati Boga, kateri ga je toliko povikšal, in za radost, katero sem jaz občutila, ko sem njegovo imenitnost spoznala.

V vsaki potrebi se obrni k temu mogočnemu svetniku; priporočaj pa pri vsaki priliki tudi drugim pobožnost k njemu, najbolj pa tvojim redovnicam, zato da bi vedno bolj rastle v češčenju mojega ženina, ker večni Bog vsliši vse prošnje njegove, ker deli po njih milosti vsake verste. Ako se ljudje ne delajo nevredni, jim more on sprositi prav velike in izredne milosti.

Da je tako imeniten sv. Jožef, temu se ni čuditi, ker njegova golobja čistost in vse njegove velike čednosti so mu pri Bogu zadobile veliko naklonjenost.

Blagovoljnost božja je zmirom gledala na Jožefa s posebnim dopadanjem in zato ga postavila za radodarnega delivca svojih milosti in dobrot, vsem tistim, kateri se mu priporočarajo“. (Pars II. lib. V. cap. XVI.)

OPOMBA. Ako Bog da, se bo sčasoma več govorilo v „Cvetju“ o častitljivi Mariji Agredski, „Brigidi“ frančiškanskega reda.

P. H. R.

Zalostna Mati božja.

V spodbudo in tolažbo, predragi bravec, sem se ti namenil nekaj napisati o žalostni Materi Božji in sicer o velikodušnosti, s katero je ona prejela in prenašala svoje žalosti. — Najprej pomisli Marijino velikodušnost, ko je privolila biti mati božja. Najberž nisi nigdar na to pomislil, in vender je resnično, da je Marija začela vže takrat terpeti, ko jej je naznanil nadangelj, da bo postala mati Kristusova. In kako ne? Saj je brala Marija v svetem Pismu, da bo Mesija „človek bolečin“, toraj je lahko sklepala, da bo tudi njegova mati strašno morala terpeti.

Sicer pa tudi, ako tega takrat ni vedela, je pa gotovo spoznala, ko ji je prerokoval Simeon, da „bo njeno dušo meč probodel“. Sv. Tomaž iz Vilenove pravi, da je sveti starček Simeon videl v duhu vse terpljenje in smert Kristusovo, in da je to Mariji tudi povedal. Vbogo Marijino serce! Kaj nisi takrat občutilo! Marija je takrat v duhu videla ponižanje in žalosti, ketere je imel preterpeti njen Sin od rojstva do britke smerti na križu; videla je v duhu Oljisko goro, Judeževu izdajstvo, zapuščenje učencev, Petrovo tajitev, biče, ternjevo krono, žreblje, križ. Oh strašni pogled za mater, kakeršna je bila Marija! Ona je sama razodela sv. Mehtildi, da se ji je od tistikrat spremenilo vsako veselje v žalost! Vender, kaj misliš, da se bo odpovedala božji naredbi? Ali mar da ji bo serce vpadlo? Oh ne, ker ona je vedela, da hoče Bog od nje to žertvo, in zato je veselo in radovoljno sprejela težavno čast matere „človeka bolečin“. Pokleknila je z božjim Detetom v naročju in goreče molila, kaker pobožno premišljuje njen veliki častivec sv. Tomaž iz Vilenove: „Sprejmi, vsegamogočni Oče, to daritev, katero ti tvoja dekla daruje v zveličanju vsega sveta; sprejmi svojega in mojega Sinu, tvojega od večnosti, mojega v času. Z mojih rok sprejmi zdaj to jutranjo, ketera se bo enkrat na križu spremenila v večerno daritev; glej žertvo, katero ti darujem, in svet, zavolj keterega ti jo predstavljam.“

O veliko serce, o plemenita duša! Gdo se ne bi prestrašil pred tako bodočnostjo? In vender je Marija pripravna še toliko preterpeti za odrešenje sveta.

O duša, v velikih skušnjah, ketere te tlačijo, poglej na Marijo, in se od nje uči velikodušnosti v terpljenju! Kaj delaš, keder ti Bog pošlje kak težak križ? Ga li sprejmeš velikodušno? Ali ga morda na vso moč od sebe odganjaš? Hočeš, nočeš, križ pride na te; težak je, ali ne težji od onega „kraljice marternikov“, h kateri se zateci, da ti ga pomağa nositi.

Pomisli nadalje na Marijino velikodušnost v odgojitvi žertve. Marija ni samo z velikodušnostjo sprejela težavepolno čast materinstva „Jagnjeta božjega“, katero je imelo biti zaklano na križu, temuč tudi z velikodušnostjo vzgojevala to nedolžno žrtev. Druge matere so svoje sinčke v tempeljnu odkupavale z malo denarjem, in vesele hodile domov. Tudi Marija je nesla Jezuščka domov, ali oh, vse drugači, ko druge matere! Te so gledale v otrocih svoje upanje in veselje, Marija je pa videla v

Jezusu le žrtev, ketera je imela enkrat vmreti zaklana na altarju sv. križa! Ona je dobro poznala kak konec bode storilo to nežno dete; vedela je, da proti božjemu sklepu ni pomoči, in nji ni ostalo drugzega, ko odgojevati nedolžno Jagnje! Vboga mati! Keder jo je klicalo božje dete, ji je prišel naprej tisti trenutek, ko jo bo Jezus zadnjikrat nagovoril na križu! Keder ga je preserčno stiskala k sebi, ji je prišlo v misel, kako ga bodo Judje z vervmi vezali in po Jeruzalemu vlačili! Keder mu je dala jesti, ga oblačila, ga od enega na drugi kraj nosila, je gotovo večkrat rekla sama pri sebi: „To nedolžno telo bo enkrat vse ena rana, prebrzdano od bičev, prebodeno od žrebljev!!!“ O britki meč za Marijino materino serce! Po noči in po dnevi jo je terla ta tožna misel; in po razodevenju sv. Brigide, je Marija toliko več terpela, koliker bolj se je bližal čas Kristusovega terpljenja in smerti. Kako se je ona morala premagovati, da ne bi onemogla!!

Blager tistim dušam, ketere stanovitno ostanejo na križu, na keterega jih je Bog pribil! Kako zasluženje jih čaka v nebesih! Ako se ti, o bravec, znajdeš v takem položaju, ne zgubi poguma; ostani na križu; naveličanje, strah, otožnost te sili s križa, ali ne daj se jim premagati, temveč ti vse to premagaj, kar ti je gotovo mogoče z milostjo božjo. Ako boš deležen sramote in žalosti Jezusa in Marije, boš tudi za vso večnost deležen njiju slave in radosti v nebesih: „Ako skupaj terpimo, bomo tudi skupaj uživali slavo“ pravi Apostelj!

Naposled pomisli, o pobožna duša, na Marijino velikodušnost, s katero je ona večnemu Očetu darovala to žrtev. Da, ko je Marija stala pod križem, takrat je njena velikodušnost v žalosti dospela do verhunca. Velika je bila njena žalost, ko je božje Dete darovala v tempeljnu, še večja keder jej je prišlo na misel, kako bo enkrat razmesarjen njen božji Sin vmerl na križu — ali pod križem je Marijino materinsko serce v morju žalosti. O mila naša Mati, kako ti ni počilo prežalostno serce, ko si stala pod križem? Kaj nisi mati? in ketera mati, še tako pobožna, ne čuti neizmerne žalosti pri krivični smerti ljubega sinu? Tebe obdaja žalost od vseh strani, in vender ne pregovoriš, se ne tožiš, ampak nam daješ zgled največje velikodušnosti!

Gdor je pod izredno težo žalosti, omedli; Marija pa premaga nepopisljive britkosti, daruje božji pravici svojo žrtev, za pre v sercu vse hrumenje v britkosti plavajoče duše, ter molče

stoji pod križem, na katerem visi njen preljubi Sin! Ona pre-mišlja neskončno dobroto nebeskega Očeta, kateri je v odreše-nje ubogih sužnev podpisal smert edinorojenega Sinu. Premiš-ljevala je takrat ostro pravičnost božjo, katera je svojo jezo stresla nad neomadeževano Jagnje božje, namestu nad grešnike. Stala je pod križem, nič se ne boječ hudobe pismarjev in fari-zejev, brezobzirnosti vojakov, in kervoločnosti razsajajočega ljud-stva. Stala je pod križem, v zgled velikočelnosti in stanovitno-sti sv. Cerkvi, katera jo tudi imenuje „Kraljico marternikov“!

Od nekaterih duš Bog zahteva žrtev njih najdražjih občut-ljejev, žrtev ne samo vsega, kar imajo, temuč hoče, da se tudi one same njemu popolnoma darujejo. Težka žrtev za slabo na-toro, ali z milostjo božjo ni nič težko! Oh koliko takih duš je bilo in jih je še v naši sveti Cerkvi! Največa njih tolažba je po-gled na Kristusa na križu in na njegovo žalostno Mater pod kri-žem! Tukaj je studenec v katerem zajemajo obilen pogum, moč in stanovitnost do konca. Ako si tudi ti, o duša, v številu od britkosti napolnjenih, obrni se z menoj do prežalostne Matere Marije, ter moli:

O prežalostna moja Mati, jaz občudujem tvojo velikodušnost v tolikih britkostih, ter družim svoje s tvojimi britkostmi. Pusti naj stojim pri tebi pod križem, ter objokujem svoje pregrehe, vzrok tvoje nepopisljive žalosti. Ako bi moje solze kaj polajšale tvoje terpljenje, oh, daj da bom deležen tvoje toge in žalosti. Prosim te pa za milost radovoljno prenašati tiste križe, ketere hoče Bog, da nosim k svoji pokori in k svojemu zveličanju. Amen.

P. H. R.

Rimska svetišča.

(P. C. L.)

Sveti Pavel zunaj obzidja.

Naposled, da obiščeva vse velike romarske cerkve rimske, pojdiva denes k svetemu Pavlu. Za velikim dirjališčem se zače-njate dve cesti proti jugu deržeči, leva je že znana Apijeva, desna je ostijska, ki derži do primorskega mesta Ostija. Ta naju pelje najprej pod aventinskim hribom, z nad keterega naju pozdravljajo štiri cerkve, sv. Priske, sv. Sabine, sv. Aleksija in sv. Marije

Aventinske (ali „del Priorato“). Nadalje je mej cesto in reko Tiberovo ravnina, kjer je bilo v starem veku trgovišče. Tukaj se je skladalo blago, ki se je po ladijah pripeljavalo v Rim od vseh krajev sveta. Tu se vidi še zdaj tako imenovan „črepinski hrib“ (Monte Testaccio), ki se je naredil iz samih razbitih verčev za vino in olje. Pri mestnih vratih sv. Pavla stoji tako imenovana Cestijeva piramida, to je grob ali grobni spominik nekega Cestija, ki je vmerl blizu ob času Kristusovega rojstva. Od te piramide proti črepinskemu hribu se razteza dandanašnji protestantsko pokopališče, še na notranji strani mestnega obzidja.

Od teh mestnih vrat imava do velike cerkve sv. Pavla kakih 20 minut hoda. Neka kapelica malo dalje na levi strani ceste kaže kraj, kjer sta se sv. Peter in Pavel poslovila, ko sta imela biti odpeljana v smert. Že od tod se vidi visoki stolp sv. Pavla; kmalu se prikaže pa tudi vse poslopje, ki je pa od zunaj skoraj bolj kaki fabriki podobno kakor cerkvi. Ali ko vstopiva kolika lepota! Človeka skoraj omotica prime, tako se vse blišči in lesketa. Ali preden ti jo skusim vsaj nekoličko popisati, ti moram povedati nekaj iz zgodovine te cerkve.

Ob času sv. Pavla je imela na mestu, kjer zdaj ta cerkev stoji, neka pobožna kerščanska gospa, Lucina po imenu, svoje posestvo. Pol ure dalje, prav ob tej cesti, na kraju, ki se imenuje zdaj pri treh studencih, je bil sv. Pavel ob glavo dejan. Njegovo truplo je imenovana gospa tu dala pokopati in cesar Konstantin je dal nad njegovim grobom sezidati cerkev. Pa ker je bila majhna, jo je čez 50 let cesar Teodozij nadomestil z veliko novo baziliko, ki je bila doveršena pod cesarjem Honorijem leta 395. Cesarica Galla Placidija je olepšala cerkev okoli leta 450 z mozajičnimi podobami, ki so deloma še ohranjene. Stara cerkev pa ni ohranjena. Pogorela je po neprevidnosti nekega klanfarja, ki je pustil ponev z gorečim ogljem na strehi, v noči od 15. do 16. julija leta 1823.

Ta nesreča se je bitko čutila v vsi katoliški cerkvi in vsemu katoliškemu svetu je bilo do tega, da se častitljivo svetišče ne pusti v pepelu, temuč v novi lepoti zopet vstane. Zato tudi ni bil zastonj oklic papeža Leona XII., ki je prosil milostinje za novo zidanje. In res je že Pij IX. leta 1854 o priliki, ko se je razglasil verski nauk o neomadežanem spočetju preblazene device, obdan od mnogih škofov sè vsega katoliškega sveta, mogel posvetiti novo cerkev. Od zunaj pa cerkev prav za

prav še zdaj ni dodelana. Glavno lice ali pročelje, proti reki Tiberi obrnjeno, in z novimi mozajiki okrašeno, ima pred sabo prostoren preddvor, ki bo jako dostojen vhod v svetišče, ko bo dodelan.

Zdaj se navadno vstopi pri gorenjih stranskih vratih. Ali od tod pojdiva po stranski ladji precej dolu h glavnim vratam. Tu vidiva štiri dolge verste granitnih, gladko brušenih stebrov, kateri dele cerkev v pet ladji. V vsaki verstki je 25 takih stebrov in vsaki je delan iz celega kamena. Pojdiva počasi proti glavnemu oltarju ali konfesiji. Počasi, ker hodiva po tlaku, kakršnen se ne vidi, kjer si bodi. Človeku se zdi tu, kakor bi hodil po raznobarevnem bliščečem steklu. Pa je vse iz druzega marmorja. Tudi stene so pokrite z marmorjem raznih tudi najredkejših verst, gladkim in svitlim kakor zercalo. Srednja ladja je 23 metrov visoka. Strop ima ravan, lesen, ali vmetalno izrezan in bogato pozlačen. Nad stebrovjem je skozi vso cerkev dolga versta okroglih velikim svetinjam podobnih mozajičnih dopersnih podob vseh rimskih papežev od sv. Petra do sedanjega svetega očeta Leona XIII. Še više zgoraj so po glavni in prečni ladji slike, ki kažejo dogodke iz življenja sv. aposteljna Pavla od njegovega spreobrnjenja do njegove smerti. Pred velikim oltarjem se vzdiguje velikanski slavolok, na katerega steni se vidijo še vedno stare mozaične podobe, ki jih je dala napraviti, kakor je bilo prej rečeno, cesarica Galla Placidija, namreč v sredi velika okrogla dopersna podoba Kristusova, na straneh v manjši obliki zgoraj kakor v oblakih znamenja štirih evangelistov, spodaj 24 starešin, ki svoje krone poklanjajo Kristusu, nekoliko više, bliže Kristusove podobe, dva klečeča angelja, vsak na eni strani. Niže ob loku stojiti podobi svetega Petra in sv. Pavla v nekoliko večji obliki in celo spod na tleh dva velikanška kipa teh dveh sv. aposteljnov, Pavel na episteljski, Peter na evangelijski strani.

Zdaj pa stopiva h konfesiji ali velikemu oltarju. Ta ima blizu tako podobo, kakor pri sv. Petru ali v drugih velikih cerkvah rimskih. Altarna miza s križem in šest svečnikov stoji pod nekakim nebom ali baldahinom, ki ima tako imenovano gotovsko podobo. Nad tem pa je potem še drugi nov in mnogo veči baldahin ali ciborij. Poslednjega grajajo, da je videti nekako pretežak, ali gotovo je, da je jako dragoceno in vmetalno delo; počiva na štirih velikih stebrih iz egiptovskega alabastra, dar tadanjega egiptovskega namestnega kralja, ter je bogato olepšan

sè zelenim malahitom, ki ga je podelil v ta namen ruski car Nikolaj I. Spodnji gotovski baljdahin je še iz stare cerkve in sicer iz trinajstega stoletja ; počiva na štirih stebrih iz dragocenega porfirja.

Tudi mozaične podobe na oboku za velikim oltarjem so iz tistega stoletja. Kažejo nam Kristusa mej sv. Petrom in Pavlom, Andrejem in Lukežem. Ravno tako bolj spodaj manjše podobe drugih aposteljuv okoli križa z angelji in orodjem terpljenja ter mej paljmani. Na stranski steni zraven škofovskega trona so v kamenito ploščo vsekana imena vseh tistih škofov in kardinaljev, ki so bili leta 1854 pričujoči, ko je papež Pij IX. oklical za versko resnico nauk o brezmadežnosti spočetja Marijinega.

Pod velikim oltarjem ali konfesijo počivajo ostanki trupla sv. Pavla, ali natančnije prav za prav polovica trupla sv. Pavla in polovica trupla sv. Petra ; drugi polovici ste pri sv. Petru, in glave, kakor sva že videla, pri sv. Janezu v Lateranu. H grobu sv. aposteljuv se pride tu skozi odpertino, ki je na sprednji strani velikega oltarja. Marmornata plošča, ki pokriva grob, je iz časa cesarja Konstantina ter nosi napis : Pavel, apostelj, marternik. Videti pa se more s posebnim dovoljenjem. Veriga, s katero je bil vklenjen sv. apostelj Pavel, se vidi lahko in poljubi 25. prosinca in 30. rožnika. Drugih znamenitih svetih ostankov te bazilike ti ne bom našteval ; tudi stranske oltarje v prečni ladiji ogledja le mimogrede. Na vsakem koncu te ladje je po eden, oba olepšana z dragim malahitom, eden je posvečen spreobrnjenju sv. Pavla, drugi pa vnebovzetju Marijinemu. Razen teh ste na vsaki strani po dve kapeli vsaka sè svojim oltarjem ; na desni je kapela za kor in kapela sv. Benedikta, ker že od nekedaj benediktinci oskerbujejo službo božjo pri tej cerkvi. Na levi strani je kapela svetega rešnjega telesa in kapela svetega Štefana. V kapeli sv. rešnjega telesa je sv. Ignacij sè svojimi prvimi učenci napravil sv. obljube pred starim križanim, ki je neki govoril sè sveto Brigito. Tu tudi mi dva poklekniva pred najsvetejšim in potem se posloviva od sv. Pavla s kratko molitvico.

Skozi vrata, ki so nasproti stranskemu vhodu, prideva na levo v zakristijo, na desno pa v dve kapelici, katerih podob tudi ni ogenj vničil. Od tod prideva v notranji dvor samostana. Samostan je benediktinski. Sveti papež Gregor VII. je bil nekedaj tu opat. Poleti pa se preselijo redovniki večinoma k sv. Kalistu, ter jih ostane tu le, kar jih je potreba za službo božjo ; kraj je namreč nezdrav zavoljo slabega zraka.

Življenje in poveličanje svetih gorkumskih marternikov.

(P. A. M.)

XII. Poglavje.

Grofa Lumnija zadnji dnevi in njegova smert.

Hudobije in krivice, ketere je delal grof Lumnij duhovnikom in redovnikom, so vže presegale vso mero. Ta nečloveška grozovitost je bila tudi vzrok, da so mnogi pričeli zaničevati in sovražiti stranko hezov in mnogo njenih prej zvestih priveržencev je od nje odpadlo. Kaker hitro je Oranec, vodja te stranke, to opazil, je sklenil sè vso resnostjo postopati in stranki zopet veljavo pridobiti. Njegova jeza je bila tem večja, ko je poznal, da Lumnij dela vse po svoji glavi in se kar nič ne zmeni za njegova povelja. Slednjič kar ni mogel več prenašati in gledati, kako derzno si ta ptuji plemič prilastuje vso veljavo. Vkaže ga torej vjeti in zapreti v grad Honingen blizu Roterdama. Neke teri meščani iz Roterdama, ki so bili Lumniju jako naklonjeni, so Oranca goreče prosili, da bi ga izpustil. Ker jih pa ni hotel vslišati, so odpeljali jetnika sè silo iz grada. Ker se je bil Lumnij tako popolnoma sperl z Orancem, njegove veljave pri hezih pa vničiti ni mogel, se ni čutil več varnega na Holandskem in najbolj pametno se mu je zdelo, bežati nazaj k svojim tovarišem v Litih, kjer so ga še nekaj cenili in kjer je imel tudi vse svoje posestvo. Ali kmalu je spoznal, da tudi tukaj ni varno očitno se pokazati, ker so ljudem le preveč znane njegove grozovitosti, vmori in cerkveni ropi. Zavoljo tega je šel v Ahen ter ostal dlje časa v tem slobodnem mestu. Na zunaj se je hlinil katoličana. Sem pa tja je šel tudi v cerkev k službi božji. Vender so se ga ogibali pravi katoličani, prvič ker niso bili gotovi, da bi se bil ta povsod znani, grozoviti sovražnik sv. cerkve odpovedal krivoverstvu in sprijaznil s cerkvijo; drugič pa, ker je bilo njegovo življenje vse drugače, kaker življenje po naukih in zapovedih sv. katoliške vere. Vsaki pameten človek je dobro spoznal, da sè svojim hinavskim obnašanjem nič drugega ne namerja, kaker pridobiti si zaupanje in naklonjenost prebivalcev, in tako priti zopet v posest gradu in drugega premoženja. To se je pozneje tudi zgodilo. Ta sovražnik in preganjavec rimske cerkve, ki je

bil toliko duhovnikov in rednikov pomoril, toliko cerkev oropal, toliko samostanov porušil, tolikokrat svete zakramente oskrunil in na toliko krajih katoliško vero zaterl, je prebival in se prosto in varno gibal v tem mestu, ki se ponaša, da je hči rimske cerkve! Tisti, ki so imeli dolžnost, se niso brigali za to, da bi mu zabranili vhod v cerkev, tako dolgo, da bi se očitno odpovedal krivoverstvu in prestopil h katoliški veri ter tudi z očitno pokoro nekoliko popravil pohujšanje in zadostil tako razžaljeni cerkvi. On je imel malo ponižnega in spokornega duha, da je celo svoje pregrehe in hudobije zmanjševal, tajil, na druge zvrčal, ter govoril, da se je na Holandskem mnogo zgodilo v njegovem imenu in na njegovo povelje, za kar še on vedel ni. Toda ta izgovor ne velja nič. Kedaj se je pač slišalo, da bi bil on grajal kako brezbožno in grozovito hudodelstvo svojih tovarišev? Njegovi rabeljni so ravno zarad tega tako divjali, ker so vedeli, da to njih gospodu dopade. Ako ima po besedah Salomona „vladar, kateri rad posluša lažnjive besede, zgolj hudobne služabnike“ (bukve preg. 29. 12), kaj naj rečemo še le o njem, ki hlepi po kervi služabnikov božjih? Saj nam pravi sv. pismo: „Kakeršen je sodnik ljudstva, takošni so tudi njegovi služabniki“ (Sir. buk. 10. 2). Zato je pa bil Lumnij tudi odgovoren za vse, kar so njegovi vojščaki in rabeljni ročenjali, čeravno ni bil sam navzoči. Pa če tudi pripoznamo, da on ni odobral vseh hudobij in grozovitosti svojih rabeljnov, ali mar ne tirjajo očitnega zadoščenja, grozne hudobije in krivice, ki so se zgodile ž njegovo voljo in na njegovo povelje?

Mej tem ko je človeška pravica spala, in je hudodelec, kaker brez kesanja tako tudi brez kazni prost okrog hodil, kaznoval ga je slednjič Bog, pravični sodnik, in to kazen je hotel tudi očitno svetu razodeti. Grofa je namreč vgriznil njegov lastni pes. Zavoljo grozne rane ga je stresala merzliza in v strašnih bolečinah je vpil: „Ali se najde na svetu človek, ki bi toliko terpel, kaker jaz zdaj terpim?“ Zadnje njegove besede v teh bolečinah so neki bile: „O Bog! vzemi to dušo iz telesa, zakaj jaz ne morem nič več prenašati“. Te besede naznanjajo, da je Lumnij spoznal v teh bolečinah maščevalno roko najvišjega Boga, kakor so to spoznali Antijoh in drugi preganjalci pravičnih.

Slišal sem sicer, da se je čez mnogo let raznesla govorica, da je Lumnij kot katoličan vmerl. To bi bilo sicer želeti in če se je res tako zgodilo, bi morali šteti to spreobrnjenje mej ču-

deže božje vsegamogočnosti in milosti. Vender sem tudi zvedel, da se je raztrosila ta govorica mej ljudstvo iz zasebnih ne prav blagih namenov.

Slišal sem vsaj od mož, katerim se more verjeti, da se je Lumnija v bolezní opominjalo, naj se spove svojih grehov; on pa je odgovoril: „Razun mene in Boga ne bo nobeden zvedel skrivnosti moje vesti.“ Da bi se pri tem, ko poročam o koncu njegovega življenja, ne motil, sem v tej zadevi poprašal za svet Janeza Friderika Lumnija. Ta je bil v svojem življenju (pred kratkem je namreč vmerl) predstojnik beghinskega dvora v Antverpenu, pobožen in učen mož, ki je poznal grofa od mladih nog, ker sta bila oba iz enega mesta doma. Ko je kmalu po smerti grofa nastal punt v Antverpnu je šel ta mož kot pregnanec v Litih. Nekaj let je ostal v tem mestu in izdal mej tem časom prav koristno knjigo z naslovom „Zaklad kristijana“, katero je sestavil po spisih sv. Avguščina. Pred dvema leti mi je v pismu odgovoril, da mu ni nič znano, da bi se bil grof na smertni postelji s cerkvijo sprijaznil in kot katoličan vmerl. Piše tudi, da je slišal Lovrencija Blagerja, kanonika cerkve pri sv. Martinu, ki je bil sosed grofa, pripovedovati, da še nikedar ni videl merliča s tako strašno spačenim obrazom, kaker je bil mertvi grof Lumnij.

Negotovo pa je, ali je bil pes, ki je grofa vgriznil stekel ali ne. Janez Molan, učen bogoslovec in cerkveni zgodovinar v Levnu, to zaterjuje. V svojem govoru, ki ga je govoril v Levnu v čast gorkumskih marternikov, pravi glede Lumnija to le: „Tisti pa, ki jih je preganjal, ni imel po pravični sodbi božji v Litihu drugega rabeljna, kaker steklega psa. Prav primerno je bilo, da je zadal smertno rano divji pes tistemu, ki je tako besno preganjal in prelival kri toliko marternikov. Ker je ono po sv. Hubertu tako sloveče zdravilo zaničeval, je nesrečno končal svoje življenje 1. maja l. 1578“. Vže Pontus Hejter je tako rekoč v preroškem duhu, primerjal v svoji zgodbi marternikov, katero je v dolgi pesmi popisal, njegovo grozovitost z divjostjo steklega psa.

XIII. Poglavje.

Milosti, ketere je prejel pisavec zgodbe po
pripročnih svetih marternikov. —

Tukaj bi bil hotel skleniti zgodbo, ke bi mi to storiti ne
branil hvaležen in prijeten spomin na neko veliko dobroto, ke-
tero sem prejel po zasluženju svetih marternikov. Po opominje-
vanju angeljevem tudi jaz poveljučujem s Tobijem Gospoda nebes
in ga slavim pred vsem živečim, ker je usmiljenje storil nad
menoj. Častno se mi zdi, razodeti, slaviti in poveličevati, ne samo,
kar so s toliko poterpežljivostjo in stanovitnostjo storili in ter-
peli v svojem življenju, temuč tudi kake čudeže so delali po
svoji sveti smerti. Vsaj je le Bog, ki vse dela po svojih priče-
valcih in za nje, da bi bil On sam v vsem poveličan.

Pred pet in dvajsetimi leti me je napadla dolga in počasna
bolezen. Celo zdravniki je niso mogli prav spoznati. Šel sem na
božjo pot v Hal in Servijen, dve mesteci v Henegavu, kjer je bila
sloveča romarska cerkev s čudodelno podobo Matere božje. Ven-
der dobrotljivemu Bogu takrat še ni dopadlo ozdraviti me te
sitne bolezni, vzrok so bili temu ali moji grehi, ali ker je Bog
odložil ozdravljenje na poznejši čas v poveličanje svojih marter-
nikov. Bolezen je bila vedno hujša in zdravniki so vže obupali.
Smert mi je bila neizogibljiva in jaz sem se na njo pripravil. K
hudi bolezni je pripomoglo slabo vreme in pa ker zavoljo ne-
znosnih bolečin v drobu noč in dan nisem mogel spati. Ko je
bila nevarnost največa in so odpovedovali vsi pripomočki človeške
modrosti, so mi svetovali moji najpriserčniši prijatelji, naj storim
obljubo, da bom kaker hitro bom mogel hoditi, romal na kraj
terpljenja svetih marternikov. Ti prijatelji sta bila moja ljuba in
pobožna brata Rutger in Adrijan. Zadnji je bil redovnik in du-
kovnik reda cistercijenzev in pozneje izversten prior v opatiji
sv. Mihaela pri Antverpnu. Svetovala sta ni to obljubo, ker sta
se spominjala, da je naša mati, sestra sv. marternika Nikolaja,
ki je bila za smert zbolelo, zopet ozdravela in potem še deset
let živela, po obljubi našega očeta, romati h grobu sv. marter-
nika Adrijana v Flandriji. Jaz sem se bratoma nekaj časa obo-
tavljal, ker sem se bal razžaliti božjega sodnika s tem, ako se
preveč bojim vmreti in tako silno prosim za ljubo zdravje. Ven-
der je zmagalo priganjanje mojih ljubih. Za obljubil sem se tore

marternikom, ker ne jaz ne ona nista dvojila, da so prijatelji božji, ki zdaj z Bogom v nebesih kraljujejo. Od tega dne sem mogel zopet mirno spati in s slastjo jesti, bolezen se je zboljšala in popolnoma prešla. Temu so se vsi čudili, kateri so mi stregli, posebno pa zdravniki, ki so očitno pripoznali, da se to v tem letnem času ni moglo zgoditi po zdravniški modrosti, temuč le po čudežu. Bila je namreč pozna in viharna jesen, ki je zelo slabo vplivala na moje zdravje. Eden teh zdravnikov je bil Janez Viring, takrat izversten zdravnik, zdaj pa duhovnik in kanonik v Artoa. Spričevanje zdravnikov je toliko večje važnosti, ako se pomisli, da zdravniki le preradi svoji spretnosti in modrosti pripisujejo, če se jim ozdravljenje posreči, če se jim ponesreči, pa zvrčajo na nevboglјivost bolnika, ali celo na Boga. V resnici čudni zapopadki, sebi pripisovati dobre, Bogu pa hudo in nesreče! Naj se je pa moje ozdravljenje vže zgodilo na čudežen način ali ne, jaz se nikaker ne pomišljam, svoje nepričakovano ozdravljenje pripisati zasluženju svetih marternikov, ketere je hotel Bog s tem poveljati. Sicer sem po štirimesečni bolezni nekaj časa ostal še jako slab, pa tako slabost zapusti človeku vsaka bolezen.

Nikomer se ni treba čuditi ali spotikati nad tem, da so verni kristjani, ki v svojih stiskah Boga prosijo in mu obljube delajo, prej vslišani, ako se priporočajo bolj temu svetniku, kakker drugemu, na tem ali na drugem kraju. Zakaj sv. Avguštín pravi: „Bog priporoča se svojo čudovito in nezapopadljivo močjo in dobrotljivostjo zasluženje svojih marternikov, kjer On hoče, in kaker On hoče; zakaj On ve, da je to nam koristno v poživljenje vere Kristusove, za katero so oni terpeli“. Zato pripoveduje ta sv. učenik, da je prišel neki Pavel, ki ga je po vseh udih strašno treslo, ker ga je bila mati zaklela, se svojo sestro v mesto Hiponu, kjer je bil on škof. Obhodila sta bila vže razne kraje in molila pri altarjih raznih svetnikov, pa pomoči le ni bilo. Ko sta pa v tem mestu pobožno molila pri ostankih sv. marternika Štefana, sta sprosila ljubo zdravje po očitnem in velikem čudežu. On nam sporoča besede samega ozdravljenega Payla: „Zavoljo tega nisem mogel biti ozdravljen na nobenem drugem kraju, ker me je previdnost božja za ta kraj ohranila“.

Sv. Avguštín pripominja k tem besedam: „Bil bi pač lahko ozdravljen, pa zgodilo se ni, kar bi se bilo moglo zgoditi, da je bilo prihranjeno za naše oči. Zakaj tisti, ki se je hotel prikazati

Štefanu, ko se je boril za njegovo čast, je hotel na ta način na zemlji povelicati njegov spomin, ki je bil ravno kar ponovljen z najdenjem njegovih svetih ostankov“. Tako čast je skazal Bog tudi našim marternikom.

Pa kaj govorim le o marternikih, ker beremo, da je Bog skazal enako prednost tudi svojim spoznavalcem. Sv. Gregor pripoveduje od nekega obsedenega, da je obiskal mnogo marternikom posvečenih krajev, slednjič pa dobil ljubo zdravje po priprošnji sv. opata Benedikta, da se je skazala njegova moč pri Bogu.

Kar zadene mojo osebo, jaz ne vem, zakaj mi je hotel Bog podaljšati moje revno življenje. Jaz mislim, da je bil vzrok ali ta, da bi me njegova dobrotà k pokori pripeljala, da bi zanaprej sveto živel, svoje grehe objokaval in svoje življenje le v blager bližnjega obračal; ali pa, ker je hotel porabiti moje slabe moči v to, da sem spisal to zgodbo marternikov in tako povelical njegovo čast.

Njemu torej, od keterega prihaja vse dobro posvečujem in darujem to delo ter ga ponižno prosim, naj sprejme ta vbožni dar od mene grešnika ter ga vversti mej tiste lepe darove, s katerimi je toliko svetih in verlih mož okitilo njegovo cerkev.

Kako so molili kristijani.

Ako pridno prebiraš življenje svetnikov, si našel, da so kristijani nekedaj veliko molili v cerkvi in doma in na potu. Boga so častili v sercu in ob enem tudi po zunanje. Keder so molili pervi kristijani, so neketerikrat stali, neketerikrat pa klečali, kaker sporoča Tertulijan ¹⁾, in še zdaj molijo duhovniki pri brevirju neketere molitve ob delavnikih kleče, ob nedeljah pa stojè. Neketeri svetniki so radi stojè molili, kaker sv. Frančišek Serafinski, drugi so pa rajši klečali pri molitvi, kaker sv. Leonard Portomavriški. Klečati in moliti se spodobi grešniku, ker Bog prej vsliši tako molitev. Kleče in do tal pripognjen z obrazom na rokah je molil naš Zveličar na oljiski gori: „In je malo dalje

¹⁾ Pri Baron. Annal. Eccl. an. 58.

šel, in padel na svoj obraz, in je molil¹⁾, piše sv. Matevž¹⁾. Tako molijo mej povzdigovanjem pri sv. maši Poljaki, Španci, v her-vaškem Primorju še nekatere stare osebe. Mašnik in leviti so tako pripognjeni na veliki petek, veliko in binkoštno soboto, ko pojejo litanije vseh svetnikov; v nekaterih redovih molijo očitno spoved pred sv. obhajilom tako pripognjeni. Neketeri so molili sè sklenjenimi rokami, drugi pa z razprostertimi, kaker mašnik mej sv. mašo. Bolgarji so prosili v pismu papeža sv. Nikolaja, ali smejo moliti sè sklenjenimi rokami in ta sv. papež je pohvalil tako molitev in tudi priporočil²⁾ Zaverženi bodo po besedah svetega evangelija na rokah in nogah zvezani pahnjeni v peklenski ogenj, gdor tedaj roke sklene in tako moli, se spozna za grešnika, spozna, da je pekel zaslužil se svojimi grehi in zato prosi Boga, naj bi ga tukaj kaznil in ne po smerti v peklju. Drugi so radi molili, da so roke razpeli in proti nebu jih povzdignjene držali; tako je molil že Salomon, „ki je vstal spred oltarja Gospodovega; obe kolena je bil namreč pripognil na zemljo, in roke je bil razprosterl proti nebu“³⁾. Tako so molili tudi prvi kristijani, zakaj sv. Pavel piše Timoteju: „Hočem tedaj, da možje molijo na vsakem mestu, in da povzdigujejo čiste roke“⁴⁾. Sv. Pavel puščavnik je ravno tako molil in vmerl, kakor piše sv. Hijeronim.

Dandanašnji se terkamo na persi pri sveti maši, litanijah, blagoslovu, kesanju, očitni spovedi, tudi ta navada je silno stara; že cestninar je, kaker piše sveti Lukež, „terkal na svoje persi rekoč: Bog, bodi milostiv meni vbogemu grešniku“⁵⁾. In papež sveti Nikolaj v imenovanem pismu na Bolgarje hvali to navado: „Na svoje persi terkamo in s tem naznanjujemo namreč, da nam ni všeč, kar smo hudega storili in kaznujemo svoje grehe z vredno pokoro, preden nas bo vdaril Gospod in preden bo prišlo zadnje maščevanje“.

Kam so pa bili obrnjeni prvi kristijani, keder so molili? Kakor sporočajo sv. Justin, Origen, sv. Janez Damaščan, so bili obrnjeni proti vshodu. Sv. Justin pravi, da ne moremo biti obrnjeni obenem na vsi štiri strani sveta, in zato smo obrnjeni sa-

¹⁾ Mat. 26, 39.

²⁾ Kaker spred, an. Dom. 58.

³⁾ 3. kralj. 8, 54.

⁴⁾ 1. Tim. 2, 8.

⁵⁾ Luk. 18, 13.

mo na eno stran tja, kjer sonce vshaja, pa ne zato, kaker da bi bil Bog samo tam, ali da bi hotel vslišati naše prošnje samo od tam, temuč, ker so molili prvi kristijani tako, kaker so jih učili aposteljni, „od katerih je cerkev prejela molitev, od tistih od svetih aposteljnov namreč je prejela tudi to navado.¹⁾ Pri nas so cerkve večinoma tako zidane, da smo obrnjeni proti vshodu, keder v njih molimo.

Kar je ribi voda in ptiču zrak, to je bila in je svetim in res pobožnim osebam molitev. Tudi ti, bogoljubni tretjerednik, si zato na svetu, da bi Boga častil in molil. Da bi toliko molil kaker puščavniki, ki so vedno govorili s psalmistom: „O Bog, glej na mojo pomoč: Gospod, hiti mi pomagat“²⁾, ali kaker opat Pavel Libiški, ki je opravil vsak dan tristo molitev, ali kaker neka sveta devica, sedem sto i. t. d. — ne, tega ne tirja od tebe sveta cerkev, ne tretji red, ne jaz. Ti opravljaj pobožno jutranjo in večerno molitev, pobožno moli pred jedjo in po jedi in keder zvoni in dvanajst očenašev in češčenamarij kaker predpisuje tretji red, navadni ali pa frančiškanski rožni venec, ako vtegneš bodi pri sveti maši, opravi premišljevanje in obišči presveto Rešnje Telo. Vedi, da nisi že pobožen, ako veliko moliš. Sv. Alfonz Ligvorij pravi, da več koristi ena češčenamarija, ako jo pobožno zmoliš, kaker deset slabo izmoljenih; in sv. Leonard Portomavriški pravi, da neketere osebe prav veliko očenašev zmolijo na dan, pa le enega ne pobožno.³⁾ Zato svetuje ta svetnik, da si ni treba nalagati veliko molitev ali v vsako bratovščino se vpisati in vsakega svetnika si izvoliti za patrona, ker se bo potem zgodilo, da boš molitve opravljal hitro, raztreseno, tja v en dan, in jih nazadnje začel celo opuščati zavoljo obilnega dela ali iz nemarnosti. Svoje navadne molitve opravlaj počasi, in premišluj, kar izgovarjaš, moli koliker moreš kleče; ako si bolan, sede, v postelji pa le po noči, ako ne moreš spati. Keder moliš, ne moli glasno in se ne tolci po persih, da ne boš drugih motil. Ako doma ne moreš opraviti svojih molitev, lahko moliš po poti, kaker so negdaj molili pobožni pastirji. Tako moli sam, pa skerbi, da boste tudi skupaj molitve pobožno, počasi molili, zakaj potem še le boš lahko pričakoval, da bo v tvoji hiši božji blagoslov.

— A. —

¹⁾ Lib. quæst. 118.

²⁾ Ps. 69. 2.

³⁾ Manuale sacro, n. 22.

Vedno devištvo.

Mej vsemi čednostmi je sveta čistost Bogu naj bolj dopadljiva. Jezus Kristus sam si jo je izvolil in jo tako zelo cenil, da si je izbral za mater najčistejšo devico Marijo, za rednika deviškega Jožefa in mej vsemi aposteljni je naj bolj ljubil deviškega Janeza, kateremu je tudi svojo deviško Mater izročil na svetem križu. In ta deviški apostelj sveti Janez piše v skrivnem razodevenju: „Ti so, kateri se niso sè ženami ognusili; device namreč so. Ti hodijo za Jagnjetom, kamer koli gre“ ¹⁾. Sveti očetje pravijo, da so deviške duše tempelj svetega Duha in Kristusove neveste. Da sveta čistost dela ljudi angeljem podobne. „Keteri se ne ženijo in ne možijo“, piše sveti Ambrož, „bodo kaker angelji božji“ ²⁾. In sveti Bazilij pravi: „Tisti, ki živijo v devištvu, so res angelji“ ³⁾. Po Kasijanovih besedah, ni reči, ni čednosti, ketera bi z mesom obdanega človeka čistim duhovom tako podobnega, in naše življenje življenju angeljev tako enako delala kaker milost in čednost svete čistosti“ ⁴⁾. Sveta čistost, devištvo, je na tem svetu angelska čednost in posuevanje nebeškega veselja. Ker ni na tem svetu nič bolj vzvišene in Bogu prijetnišega kaker je sveta čistost, zato so jo ljubile vse svete in res pobožne osebe do današnjega dne in so zelo skerbele jo ohraniti do smerti in z lilijo stopiti pred božjo sodbo. Tudi v tretjem redu je veliko udov, ki so sklenili ne stopiti v zakonski stan, da, neketeri so Bogu vedno devištvo celo obljubili. Ta obljuba je Bogu zelo dopadljiva in zanj, ki jo napravi, zelo zaslužljiva. Preden jo pa napraviš, posvetuj se dobro sè svojim modrim spovednikom, da se ne boš kesala potem, bogoljubna duša. Zakaj, ako grešiš potem zoper sveto čistost, grešiš zoper šesto božjo zapoved in zoper obljubo svete čistosti in zato storiš ob enem dva različna greha, kar bi morala spovedniku razodeti. Vedi pa tudi, da z obljubo vednega devištva ne smeš več stopiti v zakonski stan; obljube vednega devištva te ne more nihče oprostiti razun papeža. Sveti oče

¹⁾ pogl. 14, 4.

²⁾ lib. 1. de Virg.

³⁾ De vera virginitate.

⁴⁾ L. 6. c. 6.

papež pa ¹⁾, keder oprostijo (dispenzirajo) osebo od te obljube, naložijo ob enem navadno za celo življenje kako dobro delo, ki bi ti morebiti tudi ne bilo lahko. Zato se ne prenagli v ti reči; ravnaj se po svetu v resnici modrega spovednika.

Ako si sklenila vedno ostati v deviškem stanu, ali ako napravila obljubo vednega devištva ali svete čistosti, varuj se skerbno sovražnikov te čistosti, ki jih je veliko. Prvi sovražnik svete čistosti je naše meseno poželenje. Od rojstva do smerti imamo v sebi nagnenje do tega greha, ali, ako ga tudi vedno sabo nosimo in se ga popolno znebiti ne moremo, se mu moremo vender le vstavljati in se zoper njega vojskovati, kaker so delali svetniki in še vedno delajo pobožne duše, in tako tudi nam ne more škodovati.

Skušnjave nam dela tudi naš naj veči nevošljivec, hudobni duh, kateri vse poskuša, da bi nam vzel časno in večno srečo. Kaker je skušal prvo radovedno žensko Evo, tako skuša vsako Adamovo hčer. Na serce ji pravi: Ako boš to ali ono storila, ne boš grešila, saj to ni greh; Bog ni tako oster, da bi te pogubil; ako boš to storila, boš bogata, srečna, zadovoljna. Tako in še bolj priliznjeno govori satan vsaki devici in kar sam ne more doseči, dosežejo pogosto hudobni ljudje.

Zoper sveto čistost dela skušnjave dalje hudobni svet. Prijatelji, znanci, dobrotniki, domači in drugi, bogati in vbogi skušajo z obljubami in prilizovanjem povabiti v razne kraje, veselice in slabe družbe, in ako z lepa ne morejo pridobiti poštene device za se, skušajo z zvijačo, zaničevanjem, s silo. In tako ravnanje ne terpi samo nekaj ur ali dni, temuč večkrat po več let in ne samo na enem kraju, in ne od ene osebe, temuč od mnogih, tudi od takih, ki bi morali braniti nedolžnost in sveto čistost. Ako si premagala, deviška duša, eno skušnjava, čaka te že druga in morebiti še hujša. Take skušnjave je imel egiptovski Jožef, Suzana, sveti Benedikt, sv. Bernard, sv. Frančišek-Serafinski mej svetnicami naj omenim samo sveto Marijo Frančiško, tretjerednico. Take skušnjave ima vsaka duša, ki želi ohraniti lilijo svetega devištva; zato bodi tudi ti nanje pripravljena, pa se ne prestraši in ne obupaj; velike so skušnjave in mnogo jih je, pa tudi veliko pripomočkov, s katerimi boš mogla tudi ti vse te skušnjave premagati.

¹⁾ Lehmkuhl Theolog. moral

Svetniki in učeniški pobožnega življenja priporočajo sledeče pripomočke, s katerimi boš mogla premagovati nečiste skušnjave in ohraniti sveto devištvo.

1. Vsako jutro skleni tako živeti, kakor se spodobi kerščanski devici, mladeniču.

2. Pobožno opravljaj jutranjo in večerno molitev; vsak večer si dobro sprašaj svojo vest; hodi pogosto k spovedi in svetemu obhajilu, imej svojega spovednika in mu razodeni vsako skušnjava.

3. Ogibaj se prijaznega, nepotrebnega občevanja z osebami drugega spola. O, kako hitro se vname ogenj prepovedane ljubezni! „Ni varno spati zraven kače“, pravi sveti Hieronim „lahko, da me ne bo vpičila, lahko se pa tudi zgodi, da me bo enkrat“¹⁾. Z nepotrebnim, preveč prijaznim občevanjem, šaljenjem, norčevanjem, budiš v sebi speče nečisto nagnenje, užigaš hudo strast, ki pokonča dušo in telo. Mnogo jih je začelo z majhinimi, nedolžnimi rečmi, končali so pa v naj večih grehih. Zato se izogiblji moških, posebno neoženjenih, slabe tovarišije, plesov, veselice, in posebno tako imenovane proste zabave. „Kedor nevarnost ljubi, bo v nji poginil“, opominja sv. Duh vse²⁾; tudi doma se varuj, in ako nisi varna, povej materi, očetu, da bodo odpravili zapeljivca; ako pa služiš, povej gospodinji, in ako ti nočejo pomagati, ali te celo sami v greh napeljujejo, zapusti tako hišo in službo brez obotavljanja. Zakaj, boljše bo za te, da zapustiš tako hišo, ako je služba v nji še tako dobro plačana, še ob pravem času z dobrim imenom, kakor pa potem sè sramoto. In ker je nedolžnost več vredna kakor življenje na tem svetu, se moraš tudi sè silo braniti, in ako zapeljivcu ujeti ne moreš, kričati, ako tudi nobenega ni blizu in ako bi ti žugal, da vmori tebe, ali sebe zavoljo tebe, mu odgovori, da nočeš pogubljena biti zavoljo njega in daj se rajši vbiti kakor pa sveto devištvo zgubiti, zakaj bolj srečno ne bi mogla vmreti, kakor ako bi te vbili zavoljo svete čistosti.

4. Zatajuj svoje telo, zakaj zelo potreben pripomoček ohraniti sveto čistost je telesno zatajevanje. Ako strežeš svojemu telesu in mu dovoliš, kar poželi, netiš v njem hudo poželenje in ravno zato so se svetniki postili, svoje telo bičali, malo spali

¹⁾ Advers. Vigilant. ep. 2.

²⁾ Sir. 3, 27.

in še to na zemlji, ali na terdih deskah. „Tarem svoje telo in ga v sužnjost devam“ ¹⁾, pravi sveti Pavel. Sveti Hijeronim se je postil po cele tjedne, ko je imel nečiste skušnjave, kaker sam piše Evstohiji; ravno tako je delal sv. Hilarijon opat. Opat Makarij aleksandrijski je prenašal težko vrečo peska v takih skušnjavah. Šveti Benedikt in sv. Frančišek Serafinski sta se po ternju valjala da sta premagala skušnjava. Teh in enakih pokor in zatajevanj ne smeš posnemati brez dovoljenja svojega spovednika; zmeren pa bodi v jedi in pijači, zakaj z nezmernostjo je vedno združena nečistost, pravi sv. Hijeronim ²⁾. Ne lišpaj svojega telesa s pohujšljivo obleko, dišavami in z drugimi rečmi, zakaj sv. Duh pravi: „Zavoljo ženske lepote se jih je že veliko pogubilo“ ³⁾ in zato opominja vsakega: „Oberni svoj obraz od nališpane ženske“ ⁴⁾. Svetnice in res pobožne osebe so Boga prosile, da bi postale gerde; ti se vsaj ne lišpaj, kroti svoje oči, da ne boš vede in sama rada pogledala kaj nespodobnih reči, jezik, da ne boš kaj takega govorila, in roke, da se ne boš kaj takega doteknila. Varuj se pa tudi lenobe, zakaj lenoba je po nauku svetnikov studenec vseh grehov posebno pa še nečistosti. „Lenoba so vrata, pravi sv. Bernard, skozi kete-
ra hudobni duh vliwa slabe misli tudi v najčistejša serca“ ⁵⁾. Zakaj in gđaj je padel Samson, David, Salomon? Keder so bili brez opravi. Si ti morebiti močnejša kaker Samson?

Sè samim zatajevanjem pa še ne boš ohranila svete čistosti, treba, da si tudi ponižna, zakaj sv. Gregor pravi, da Bogu ne dopade ne nečista ponižnost, ne ošabna čistost. Ako hočeš tedaj Bogu dopasti moraš biti ponižna in čista ⁶⁾. Brez posebne pomoči božje pa ne moreš ohraniti svete čistosti; to posebno pomoč pa da Bog tistim, ki ga zanjo prosijo; „ponižne vsliši, prevzetnim se pa vstavlja“ ⁷⁾. Ošabnost, zunanja in še veliko bolj znotranja je zoperna Bogu, in za kazen padejo ošabni navadno v nečistost.

Bodi ponižna in ob enem rada in pogosto moli in prosí Boga pomoči po zgledu kralja Salomona: „Ko sem pa zvedel,

¹⁾ 1. Kor. 9, 27.

²⁾ Epist. ad Cal. lib. 3.

³⁾ Sir. 9, 8.

⁴⁾ Lib. 1. de consid.

⁵⁾ Moral. lib. 21. cap 3.

⁶⁾ Jak. 4, 6.

da ne morem drugači zderžljiv biti, kaker če da Bog . . . sem pred Gospoda stopil in ga prosil¹⁾). Prosi Jezusa, svojega nebeškega ženina že preden te skušnjava napade, v skušnjavi pa prav goreče prosi: „Gospod, otmi nas, pogubljam se“²⁾). Priporočuj se prečisti devici Mariji, svojemu angelju varihu, sv. Jožefu, sv. Frančišku Serafinskemu, sv. Paškalju, sv. Alojziju . . . sv. Rozi in sv. Mariji Frančiški tretjerednicam Ako se boš vestno ravnala po teh naukih, zaupaj, da boš nesla v večnost lilijo sv. devišтва.

—A.—

Življenje blaženega Didaka Jožefa Kadiškega, pridigarja iz kapucinskega reda.

(Prevel iz laškega br. M. F.)

IX.

Čudežni dogodki spremljajo pridige o. Didaka; povsod mu skazujejo čast.

Bog, brez čiger pomoči in milosti je vsak trud zastonj in brez koristi, on ni samo dajal besedam našega blaženega moči, da so padale na rodovitna tla in obrodile stoteren sad, ampak je spremljal njegove besede s čudeži, da so tem močnejše vplivale na poslušalce.

Tako n. pr. je nekedo videl pri neki pridigi goloba nad njegovo ramo, kaker da bi mu polagal na usta besede, katerih se mora posluževati. Drugokrat je pridigal pod milim nebom velikemu številu poslušalcev. Kar se zoblači nebo. Zdaj in zdaj je imel nastati hud naliv, ki je pretil razgnati množico, še predno bi bila končana pridiga. Ali o. Didak napravi znamenje sv. križa in takoj se razperše težki hudourni oblaki. Z velikim veseljem in navdušenjem nadaljuje nato blagi misijonar pridigo. Često se je pripetilo, da so ga pridigujočega razumeli tudi tisti, ki niso bili zmožni kastiljskega jezika, v katerem je govoril. Na njegovo priprošnjo je namočil suho zemljo obilen in dobrodejen dež, za katerega so prebivavci že dolgo časa Boga prosili. Nekaj

¹⁾ Modr: 8, 21:

²⁾ Mat: 8, 25:

jako čudovitega se je primerilo tudi nekemu možu, kateri se je, poln sovraštva do svojega nasprotnika in iz strahu pred pridigo, v kateri bi gotovo slišal neljube resnice božje, napotil v neki več milj hoda oddaljen kraj. Vkljub tej razdalji je popolnoma razločno slišal glas o. Didaka, besedo božjo oznanjujočega. Ves ginjen nad tem čudom je nehal sovražiti svojega nasprotnika ter se odkritoserčno spravil z Bogom. Glejte, to je bila posebna pomoč božja, s katero je Gospod besedo o. Didaka podpiral. Zato so bili njegovi nauki tako plodonosni; prinašali so mir serca in slogo v družine in mesta.

Ravno to je bilo vzrok, da so blaženega o. Didaka občudovali in spoštovali duhovščina in svetni ljudje. Vseučilišča, akademije, priprosto ljudstvo, še celo kraljev dvor, vse je blagoslavljaljo njegovo ime in delo. Mej seboj so tekmovali, kedo ga bode z večo častjo obsipal. Podoben je bil nekako kamenu, katerega veržeš v vodo. Precej se vznemiri voda, val se širi za valom. Prav lepo je bilo videti, kako se je sveti mož z globoko ponižnostjo izogibal velikih časti in spoštovanja, katero mu je dohajalo od vseh strani. Za terdno prepričan, da ni družega ko vbog, reven červiček zemlje, je ves zbehan moral gledati, kako so ga imenitni kardinalji predstavljali ljudstvu ko angelja iz nebes zato poslanega, da bi se po njegovih pridigah spreobrnilo in poboljšalo. Večkrat so ga primerjali zaradi njogove zgovornosti sv. apostolju Pavlu. Največa mesta Španije kaker: Kadiš, Sevilja, Madrid, Barselona, Malaga, Valensija, Saragosa, Mursija, Kompostelja in druga mesta so si v čast štela, da je pri njih pridigal. Veselili so se ga na dvoru in na vseučiliščih. V dokaz kako veliko je bilo spoštovanje do njega, naj povem, da so ga skoraj vsi nadškofi in škofi Španije počastili z naslovom „sinodalnega eksaminatorja“; nekateri iz med njih so temu naslovu dodali še naslov „svetovalca svojih najvažnejših zadev“. Skoraj po vseh stolnicah, kjer je pridigal, so ga imenovali za častnega kanonika. Vseučilišče v mestu Granadi ga je odlikovalo z naslovom „doktorja bogoslovja in cerkvenega prava“; ravno tisto so storila tudi druga vseučilišča. V mestu Oviedo in Orihuela so ga imenovali na vseučiliščih doktorja medicine, svetnega prava in stalnega svetovalca. In vender o. Didak ni bil nič družega kaker vbog kapucin, ki je v vsem svojem življenju zvesto posnel svojega serafinskega očeta sv. Franciška, zlasti v ponižnosti. Toda koliker bolj se je on poniževal, tem bolj so ga drugi povi-

ševaſi. V mestu Kordovi, Valensij, Sevilji, Alkali, Rondi in drugih mestih so ga hoteli izvoliti med svoje mestne viteze, katerih je moralo biti le 24 po številu. Vladarji so ga imenovali namestnika armade, zasebnega svetovalca, svojega izrednega pridigarja ; neapoljski in portugalski kralj sta ga izvolila za predsednika komornih svetovalcev. Kardinalj Delgado, nadškof v Sevilji, jeden izmej največih častiteljev našega o. Didaka, je djal v pogovoru s kraljem Karolom III., da bi bil mož tolikih zaslug, kaker je ta sveti kapucin, jako za škofijsko stolico. Kralj pa, ki je dobro poznal veliko korist, ketera je dohajala celi Španiji iz njegovih pridig, odgovori: „Pustimo ga, naj pridiguje, sicer mu omejimo njegov delokrog samo na jedno škofijo.

Glas njegovih kreposti in velikega vspela njegovih pridig, kaker tudi glas o častnih odlikovanjih, s katerimi ga je počastila skoraj vsa Španija, je došel celo v Rim do papeža samega. Takrat je sedel na stolu sv. Petra Pij VI. Ta je sklenil svetega moža za zasluge poplačati s tem, da je poterdil one častne naslove. Imenoval ga je izrednega svetovalca najvišje zbornice svete cerkve ter mu dovolil oblast podeljevati bogate odpustke. V nekem pismu, ki mu ga je sam pisal, je jako pohvalil njegovo delovanje ter je zaradi slave božje, ketera se je po njegovih pridigah množila in radi dušnih koristi, ki so dohajale po njegovih pridigah, njegovi molitvi priporočil sebe in sv. cerkev.

X.

Moč njegove molitve.

Ni se treba čuditi, da se je po njegovih pridigah toliko grešnikov spreobrnilo, ako premislimo njegovo veliko ljubezen do Boga in vstrajnost v molitvi. V njej je dobival luč, razsvetljujočo njegov razum ; iz molitve je zajemal gorečo ljubezen, ki je vnemala njegovo serce. Ravno ta ljubezen mu je pomagala poslušalcem živo predočiti verske resnice, da so se jih tem lažje in rajši oklenili. Molitev je bila njegovo pribežališče ; ta je bila tista terdnjava, v kateri se je krepčal, bila je zanj varno пристanišče na nemirnem morju življenja. Dobro se je spominjal, kako zelo jo je naš Gospod in Zveličar priporočal svojim učencem in apostoljem, ko je rekel : „Prosrite in boste prejeli, iščite in boste našli, terkajte in odperlo se vam bode. Videvši, da je popolnoma posvečen apostoljski službi, je te zlate besede Zveličarjeve obernal na se ter je ves čas, ki mu je preostajal od pri-

diganja, porabil za molitev. Razen mnogih molitev, ketere je navadno opravljal Mariji na čast in pa za verne duše, je bilo zlasti premišljevanje, v katerem je vžival največ sladkosti in krepila. Niti vtrujenost, niti mnogi opraski ga niso zaderžali, da bi opustil to dušno hrano. Lahko se reče, da je v tej vaji preživel največi del svojega življenja. Razen onih dveh ur, ki sti vsak dan odločeni v samostanu za molitev in pri katerih je bil vedno pričujoč, če je bil le doma, je dodal še drugi dve, ali tri, celo štiri ali pet ur. Zatopljen v sveto zamaknjenje in v globoko premišljevanje je bil povzdignjen nad vse zemeljsko, kaker bi bila njegova duša že ločena od telesa. V takem stanju se mu je nekoč pripetilo, da prav nič več ni čutil in opazil, kaj se okoli njega godi. Drugokrat so ga našli z razpetimi rokami, kako je nepremično zerl proti nebesam v syetem zamaknjenju poln goreče ljubezni.

Ves presunjen od veličastva božjega in skrivnosti sv. vere, je čutil posebno veliko nagnjenje do skrivnosti presv. Trojice. Dostikrat je to veliko skrivnost jemal za predmet svojega premišljevanja, in svojih pridig; kedar je o tem govoril, se je zdel poslušavcem bolj angelj kot človek. Govoril in razpravljal je o tej verski resnici z veliko jasnostjo — koliker je vsaj mogoče človeku — in tako prepričevalno, da je zbudil tudi v svojih poslušavcih priserčno pobožnost do presvete skrivnosti.

XI.

Priserčna pobožnost blaženega Didaka do presv. Trojice.

Smemo reči, da se je posebna pobožnost, katero je naš blaženi Didak gojil do vzvišene skrivnosti presv. Trojice, kaker smo že omenili, začela v njegovih prvih mladostnih letih. Že kot mladenič je opravljal svoje pobožne vaje njej na čast; prav kmalu se je vpisal v bratovščino presv. Trojice ter je jako natančno opravljal dolžnosti te bratovščine. Ko je v bogoslovskih naukah dospel do one razprave, katera govori o tej globoki neumljivi skrivnosti namreč: o jedni božji natori v treh med seboj različnih in bistveno nerazdeljenih osebah, katerih božje bitje je vsem jedno in isto, katerih slava je ista, pri tej razpravi, pravim, je bil razum našega blaženega Didaka kaker z novo lučjo razsvetljen. Zdelo se mu je, kaker bi se mu novo obzorje odperlo in kaker bi dihal drugi zrak, zrak prihajajoč od božanstva samega. Iz tega si lahko razlagamo njegovo posebno pobožnost do

te skrivnosti; za to je tudi z veliko radostjo praznoval dan, katerega posvečuje sv. cerkev presv. Trojici. Na ta dan skoraj nигdar ni opustil primerne pridige za ljudstvo. V njej se je pokazala njegova globoka učenost in vzvišenost njegovega duha, tako da je bil videti podoben bolj serafu ko človeku. Bog sam je dal spoznati, kako dopadljiva mu je njegova gorečnost za prevzvišeno skrivnost. Ko se je nekoč pripravljaj na pot, hoteč odriniti v drugi kraj, da bi tudi ondi imel svoj misijon, je imel v ta namen še pred odhodom svoj govor za slovo o presveti Trojici, in ko je vzbujal v svojih poslušalcih prav živo vero, so se prikazala na nebeškem oboku pred očmi zbranega ljudstva tri solnca velike lepote in svetlobe v podobi trikotnika. Njihovi žarki so obsijali obraz služabnika božjega. Vsi, ki so to videli, so se čudili in svet strah jih je obšel.

XII.

Njegova ljubezen do Jezusa Kristusa.

Prav res je, da se nahaja v življenju svetnikov dosti čudovitega, kar moremo imeti le za posebno znamenje izvoljenja in ljubezni božje; a z druge strani najdemo pri njih dosti posnemanja vrednega, česar sicer ne moremo popolnoma doseči, vendar pa imamo spodbude, da si skušamo prilastiti njih kreposti. Nad tem se ni čuditi, ker so tudi svetniki bili ljudje, kaker mi, in njih življenje nam zato popisujejo, da bi se potrudili posnemati njih krasne zglede. Kadar vidimo, s koliko zvestobo so oni služili Bogu, kako so ga častili, s koliko stanovitnostjo so molili, kako močna je bila njih vera, kako goreča ljubezen do Boga, potem se tudi v našem sercu vzbudi želja, nekoliko več storiti za Boga, kaker smo do sedaj. In morda se tudi nam vrine v serce in razum tista misel, kaker se je sv. Avguštinu, ko je djal: „Ako so mogli ti to storiti, zakaj bi jaz ne mogel“. Tako postane iz želje resnica; sklepe, katere spodbujeni po zgledih in podpirani od milosti božje napravimo, skušamo v djanju izpeljati.

Gotovo je življenje našega blaženega o. Didaka, ako se oziramo na razvitek njegovih kreposti, jako pripravno v nas zbuditi živo željo in sveto hrepenenje posnemati našega Gospoda Jezusa Kristusa, ga ljubiti, premišljevati globoke skrivnosti naše sv. vere, s Kristusom se veseliti, kaker je storil naš blaženi Didak. Keder je on premišljeval verske resnice, tedaj se mu je zdelo, kaker bi bil nad zemljo povzdignjen, in njegov razum je napredoval na

skrivnostnem polju vednosti božje. Ali najbolj se je njegovo serce topilo v ljubezni, najbolj se je pokazala njegova gorečnost pred sv. Rešnjim Telesom. Tukaj se je mudil najraje. Tukaj je prebil mnogo ur na dan in prav tako ponoči. Ko se je zbudil, je hitel obiskat sv. jetnika večne ljubezni. Ko je prišel s pota, je vsakrat, preden je stopil v samostan, šel v cerkev ter se tam pred Najsvetejšim okrepčal. Ni čuda torej, da je s toliko pobožnostjo sprejemal sv. obhajilo, in da je bila njegova ljubezen tako goreča. Tukaj je bil zanj studenec ljubezni božje, tukaj je zajemal ono terdno vero, ki mu je pomagala tako hitro stopati po poti svetosti. Ko je postal mašnik, se je povečala tudi njegova ljubezen do presv. Rešnjega Telesa; to se je zlasti videlo, keder je opravljal daritev sv. maše. Vsi, ki so bili pri njej pričujoči, so bili močno ginjeni nad njegovo pobožnostjo. Pred sv. opravilom se je dolgo časa pripravljaj, — saj je bil globoko prepričan, kako vzvišena je skrivnost sv. daritve. Mej tem ko je oblačil mašno obleko se mu je brala lahko z obraza gorečnost sercá. V onem svetem trenutku, ko je poklical Najvišjega z nebeškega prestola na posvečeni oltar, v svoje roke, tedaj so zalivale obilne solze njegove oči. Angelji samo bi vedeli povedati, kaj se je tedaj mej Bogom in njim veršilo. Kaj naj še le rečem o njegovi zahvali po sv. maši. V globoki ponižnosti se je zahvaljeval za neštevilne milosti.

Ako bi vsi, ki imajo to neizmerno srečo, pogosto se pri angeljski mizi z nebeškim kruhom nasititi ter se prav tesno z neomadeževanim Jagnjetom združevati, ako bi le nekoliko pomislili velikost te nebeške dobrote ter prevdarili, kolik zaklad milosti si lahko pridobe pri sv. obhajilu, bi gotovo bolj skerbno se pripravljali na ta vzvišeni zakrament. Okusite vender, kako sladek je Gospod!

Svetniki so postali zato sveti, ker so se trudili posnemati božji zgled Jezusa Kristusa. Bolj ko so se povzpeli do tega sv. vzora, večja je bila njih svetost. Iz te podobe so se učili, kako se je treba vesti v različnih priložnostih življenja. Ona je bila predmet njihovega premišljevanja. Ona jih je navdušila za blage sklepe.

Ako smo že v premišljevanju neskončne skrivnosti presv. Rešnjega Telesa tako ginjeni, da bi morali res imeti kamenito serce, ako se ne bi užgala naša ljubezen do neskončne ljubezni Božje, koliko bolj nas mora spodbosti k voljnemu prenašanju kri-

žev in k spokornim delom premišljevanje terpljenja našega Gospoda Jezusa Kristusa. To, da smo vdani v terpljenje, je naj gotovejši porok večnega našega zveličanja. Naš serafinski oče sv. Frančišek je dobro znal brati v knjigi svetega križa. Zato je tudi vлил svojim duhovnim sinovom ono sočutje do terpečega Zveličarja. Po zgledu svojega očeta se je ravnal tudi naš blaženi o. Didak. Vsak dan je porabil nekatere ure za premišljevanje Kristusovega terpljenja. Ni bilo dneva, da ne bi bil molil sv. križevega pota. Ob petkih pa je imel navado še posebno premišljevati neizmerno terpljenje našega Zveličarja. Iz tega vira je zajemal moč, prenašati napore in težave, katere so se mu na pot stavile pri njegovem neprestanem pridigovanju. Da bi se spomin na terpljenje Gospodovo ljudem tem življe v spomin vtisnilo je skerbela da so postavili povsod, zlasti na križpotih, na večih prostorih in pred cerkvami podobo sv. križa. Končujoč svoje govore je vzel navadno sv. razpelo v roke ter se tako priserčno zahvaljeval Križanemu za nepopisljivo terpljenje, da se poslušalci niso mogli zderžati solz.

XIII.

Poglejmo njegovo pobožnost do preblazene Device!

Popolnoma naravno je, da se v duši, ketera prav otroško ljubi Boga, nahaja tudi priserčna ljubezen do Marije, do one device, kateri je Bog na prav poseben način skazal svojo ljubezen s tem, da jo je obdaroval s svojimi obilnimi darovi — z milostmi. Ona je bila izvoljena za največo skrivnost, povzdignjena k največi časti — Matere božje. Da, ona je naša pomočnica, naše zavetje. Komu ne bje hitreje serce, ko misli na to dobro mater. Blaženi Didak je ljubil to dobro Mater s priserčno ljubeznijo. Že od mladih let je bil pod njenim varstvom, njej je posebno priporočal svojo deviško čistost. Ta čednost svete nedolžnosti je res kaj lepa, a jo je tudi težko varovati. Za Marijine praznike se je vedno pripravljaj z devetdnevnicjo in s posebnimi zatajevanji samega sebe; na predvečer njenih praznikov in pa ob sobotah se je postil Mariji na čast. Kadar je ura bila, pozdravil je nebes Kraljico s kako kratko molitvico. V svojih pridigah je dostikrat govoril o Mariji ter je pobožnosti njej na čast vzbujaj in skušaj jih povsod razširiti; vedel je dobro, da iz njih dohajajo neštnevilne milosti. Rekal je navadno, kaker je že serafinski učenik sv. Bonaventura večkrat dejaj, da je gotovo znamenje izvoljenje božjega

pobožnost do Marije, Tako je n. pr. priporočal molitev sv. rožnega venca, ketera je Materi božji nedvojno jako prijeten dar. Noben dan ni opustil tega lepega pozdrava nebeske Kraljice; na koncu svojih pridig je skoraj vsakkrat priporočil molitev sv. rožnega venca.

Razven tega je blaženi o. Didak še posebno častil Devico Marijo z naslovom: „Mati božjega Pastirja“ in „Mati miru“. Zato se je s toliko gorečnostjo trudil to češčenje razširjati, da je sveta kongregacija obredov dovolila poseben oficij (cerkvene molitve) Materi božji na čast pod naslovom „Matere božjega pastirja“. Te molitve so s perva bile dovoljene le Seviljski provinciji, a pozneje so razširili to dovoljenje za ves red kapucinski. Tudi pod naslovom „Mati miru“ je razširjal češčenje svoje dobre Matere; saj je ona vredna tega imena. Koliko grešnikov je zadobilo po njeni priprošnji mir serca, koliko žalujočih je ona potolažila! V ta namen je sam zložil posebno devetdnevnicu. V tej je zbral vse, kar so lepega, vzvišenega, ljubeznjivega in svetega pisali sv. očetje o Mariji, kaker n. pr. sv. Bernard in sv. Bonaventura. Zaradi te devetdnevnic je nastala cela vojska zoper njega od strani neketerih. Tožili so ga, da je vdan praznovernosti in prenapetosti. Njemu zaradi tega nikaker ni vpadel pogum; priporočil se je Mariji pa je popolnoma zmagal v tej borbi.

Marija je pa tudi na različen način pokazala blaženemu o. Didaku, kako prijetna jej je gorečnost, s katero je povsod označeval Njeno slavo. V plačilo za to se mu je večkrat prikazala ter ga s svojimi besedami navduševala. Zagotovila ga je svojega varstva ter mu sprosila nenavadne milosti.

XIV.

Oče Didak, mož terdne vere in zaupanja v Boga.

Videli smo nežno in priserčno pobožnost našega blaženega Didaka do prevzvišene skrivnosti presvete Trojice, do Jezusa Kristusa, našega ljubega Zveličarja. Vprašali boste, od kod vse to? Odgovor je prav kratek: to je zajemal iz žive vere. Naj vam zadostuje v ta namen, ako vam navedem nekaj verstic iz njegovega pisma do svojega duhovnega očeta: „Pripravljen sem“ tako pravi on, „kri prelit in tisočkrat svoje življenje darovati za sv. vero in sv. cerkev. Toliko ljubezen čutim v sebi, katero mi užiga Gospod v mojem sercu, da bi bilo največje veselje za me, ke bi mi bilo dano vmreti kot marternik. V veliko tolažbo

mi je, kadar koli molim vero sv. Atanazija. Čutim v sebi tedaj goreče hrepenenje. Želim si, da bi imel tako vero, da bi ž njo zadostil za nevernost toliko prostomislecev in lažirazsvetljencev, ki dandenes zametujejo in prezirajo sv. vero. Zato dostikrat ponavljam: „Aduge, Domine, fidei meae!“ „Pomnoži, o Gospod, mojo vero!“ Skoraj vedno je bil zbranega duha, celo sredi svojih mnogih in najvažnejših opravkov. Iz te zbranosti duha je prihajala tudi priserčnost njegove molitve, njegova zamaknjenja in hrepenenje po nebeškem veselju. Videč, kako velik dar je sveta vera, se je prav močno zahvaljeval Bogu za njo in zlasti da je rojen v sveti katoliški cerkvi. Rad bi bil razširjal povesod, pri vseh narodih to sveto vero, bridko je objokoval v temi ne- vere zdihujoče. V svojih govorih je vedno skušal sv. vero živo in terdno ohraniti v sercu svojih poslušavcev, kazaje jim njeno vrednost in velike koristi. Nasprotno je gledal na to, kako bi se svojimi pridigami jih obvaroval pred krivimi nauki, pred lažimodroslovjem in pred nevernostjo, ketera se je grozno razširjala v tedanjih žalostnih časih.

Rimski cerkvi, nezmotljivi učiteljici, ketera shranjuje resnico sv. vere, je bil popolnoma podveržen ter poln spoštovanja do namestnika Kristusovega. Določbe in naredbe sv. Očeta je z veliko poslušnostjo in ipokorščino sprejemal in ni si upal najmanjšega ugovora ali nasprotovanja kazati proti razsodbam sv. stolice. Tako spoštljivo pokorščino si je prizadeval tudi pri drugih razširjati, posebno na akademijah in vseučiliščih, kjer se najlažje prikrade ošabnost in neposlušnost proti naredbam sv. Očeta. Radi tega spoštovanja in ljubezni do sv. cerkve in namestnika Kristusovega je bridko žaloval nad hudobijo in zlobnostmi tedanjega časa, ketere so papežu toliko žalosti in skerbi na glavo nakopavale. Ta duševna bol se je našemu o. Didaku takogloboko v serce vsadila, da je zbolel. Res dober in ljubeč sin sv. Matere katoliške cerkve je bil blaženi o. Didak.

Ni se torej čuditi, da se je s toliko gorečnostjo trudil to sv. vero terdno in nepoškodovano ohraniti med španskim ljudstvom. V svoji službi kot inkvizitor je sicer se vso ljubeznijo občeval z onimi, ki so zašli v zmote, a zmote same na sebi je na vso moč pobijal. Obsojal ni samo očividnih zmot, ampak tudi vse, kar je bilo njim podobnega, in kar se ni strinjalo z resnicami sv. vere. Z besedo in spisi je razkrival krive nauke ter se zmagovalno bojeval proti njim. Pri tem mu ni bilo mar za na-

sprotovanja, ne za grožnje, niti celo za kazni, ketere mu je naložilo včasih deželno sodišče.

Navadno je, da duše, ketere so polne žive vere, vse, kar je ž njo v zvezi, jako visoko čislajo. Tudi naš blaženi o. Didak se je dobro zavedal velike časti duhovniške, prepričan je bil svetosti svojih duhovniških opravil in dolžnosti. Mej tem ko je sam sebe globoko poniževal in se nevrednega cenil tolike časti, je druge duhovnike visoko spoštoval, videč na njih oni nadnaravni znak, ki jih povzdiguje nad vsa druga bitja.

Nič manjša ni bila njegova gorečnost za kras hiše božje, kjer Bog sam stanuje. Jako je skerbela za snažnost v cerkvi; vse je moralo biti čedno napravljeno, dasi siromašno. Vse je moralo v cerkvi spodbujati vernike k pobožnosti in ljubezni do Boga. Imel je navado reči, da mora posebno Bogu hvaležen biti, da je postal ravno kapucin, ker vidi, da zlasti oni prav lepo skerbé za lepoto in krasoto hiše Gospodove. Ginljivo je bilo videti, kako je čestokrat, če je le doma bil, skerbno snažil oltarje, pometal cerkev, čedil stene ter vse pripravljaj, kar more služiti v olepšavo svetišča.

Vera je ona temo razsvitljujoča svetilnica, ki nam kaže varno pot. Ona nam daje pogum, da premagamo vse zadržke in težave, ona nam pomaga doseči naš večni namen. Kerščansko upanje pa se po vsej pravici lahko zove življenje duše. Čim večje je kako veselje, keterega upamo doseči, tem bolj se zanj trudimo. A kakšno veselje nam obeta vera? Večno življenje je, za katero je pač vredno napeti vse moči. Blaženi Didak tega nigdar ni pozabil, nigdar ni izpustil izpred oči tega predmeta. Ni zabil tolažljive obljube Kristusove, da čaka večno življenje, neizmerno plačilo le one, ki se iz ljubezni do Boga odpovedó vsemu, ki prenašajo s poterpežljivostjo žalost, križe in težave tega življenja, samostansko ostrost in napore v apostoljski službi. Ako ga je kedo vprašal: „Oče, zakaj se tako zatajujete; zakaj se toliko pokorite?“ je odgovoril navadno, kar je že serrafrinski oče sv. Frančišek večkrat rekel: „Toliko veselja zato pričakujem, da mi bo ljub vsak križ.“ Tudi v žalosti in nasprotovanju mu ni vpadlo zaupanje; vse prizadevanje pekla je bilo brezvpešno, da bi ga oropalo tega dražega zaklada.

Včasih je bilo res videti, da omahuje in upada njegovo upanje, kedar je namreč mislil na svoje grehe, ki so bili sicer majhini, a njemu so se dozdevali vsled njegove ponižnosti grozno

veliki. Tu pa tam ga je navdajal strah, da je premalo dobro porabil milosti božje, da še skoraj nič dobrega ni storil za Boga. Hudobni duh ni miroval pri tem, ampak ga je strašno nadlegoval s svojimi napadi in zlobnim podpihovanjem, skušaje vsaditi v serce obupnost. Tako se poskuša zlato. — Pri vsem tem je bilo njegovo zaupanje tako veliko, da je nekikrat priznal svojemu spovedniku očetu Gonsalesu: „Na vse moči si je prizadeval hudič, da bi me spravil v obup, češ da mi ni več mogoče se zveličati, a Jezus Kristus me je navdal s tolikim zaupanjem v njegovo vsmiljenje, da sem poln hvaležnosti do Boga vskliknil: „Moje upanje, o Gospod, je v tebi ytemeljeno“.

Isto zaupanje je skušal o. Didak tudi pri drugih oživiti. V svojih govorih je znal izbrati iz sv. evangelija najginjlivejše podobe, iz katerih odseva v najlepšem svitu dobrot božja. V grešnikih si je vedno prizadeval zanetiti zaupanje, da jim bo Bog odpustil grehe. Kaj še le naj rečemo o njegovi spovednici, kjer je imel pred seboj skesane duše, ketere tlači teža grehov in strah pred večnim sodnikom. Težko je povedati, koliko je zdala tamkaj njegova beseda, s koliko skerbjo in ljubeznijo jih je oserčeval, jim dal pogum, naj se zročijo popolnoma v roke božjega vsmiljenja. S takimi in enakimi besedami je tolažil grešnike, ki so se vsi skesani in vdani v voljo božjo vračali od spovednice.

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo: ymerla tretjerednica Marija (Terezija) Vivoda iz Krašnega verha; A. in M. V., da bi jima dal ljubi Bog, ako je njegova sveta volja, novorojeno dete (dar smo obrnili po namenu, Bog poverni in vsliši prošajo !); J. M. za milost stanovitne gorečnosti in ljubi mir v hiši; spreobrnjenje dveh zakonskih; J. S., tretjerednica mariborske skupščine, se priporoča sv. Petru, sv. Janezu Nep. in sv. Teofilju za pravo pobožnost, poterpežljivost, molčečnost in srečno zadnjo uro; neka mati priporoča sebe, moža in tri sinove, da bi si izvolili stan od Boga jim odločen; neki tretjerednik za ljubo zdravje, če je volja božja, poterpežljivost in v razne dobre namene; neka oseba se priporoča sv. Jožefu, sy. Frančišku in sv. Antonu za dve posebni milosti (dar Bog poverni obilno); M. Ž. v U. da bi ji Bog povernil ljubo zdravje, ako je njegova sveta volja;

M. P. iz Zd. pri K. sebe in svoje stariše za zdravje, brata za razsvetljenje, dobrotnike in sovražnike, zlasti vmerlega svojega prijatelja A. St. in vse ovčice cele duhovne občine, da bi stanovitni ostali v sv. kat. cerkvi; neko bolno osebo za ljubo zdravje; M. S. svojega bolnega moža (sv. maši oskerbeli; hvala in Bog vsliši!); Fr. O. iz Gl. svojega brata, da bi mu Bog dal pravo spoznanje; neka tretjerednica svoje otroke in svojega moža, da bi se odvadil pijančevanja in slabe družčine; F. B. iz Reke, da bi mogla zopet k maši hoditi ob nedeljah in praznikih; neka nevarno bolna tretjerednica v župniji sv. Jerneja blizu Konjic za ozdravljenje; H. K. tretjerednica; g. Jožef Vogrinec; neka tretjerednica za zdravje oči in da bi po vrednem prejela sv. zakramente; Helena Morel, vmerla v tem mesecu; neka tretjerednica, da bi vstopila v samostan, če je božja volja; neka druga za zmago skušnjav, stanovitnost in gorečnost v dobrem; tr., da bi se neka reč pravično iztekla, in da bi jo razsvetlil sveti Duh, da bi se izvolila stan po božji volji; neka učenka za zdravje in dober vspeh v šoli; M. B. E. tr. za napredek v dobrem, da bi ravnala v vsem po božji volji.

Zahvala za vslišano v molitev.

F. G. v Janževem verhu izreka svojo zahvalo za neko veliko milost prejeto v veliki dušni stiski po opravljeni devetdnevni na čast sv. družine; A. Š. za vslišano molitev v nevarni bolezni; H. L. za ozdravljenje nekega živinčeta; H. K. v D. za ozdravljenje nekega živinčeta; G. B. v K. za ozdravljenje svoje hčere priporočene M. D., sv. Jožefu in sv. Antonu Pad.; neka oseba iz Boštanja za pomoč v žalosti; B. L. iz Lj. za srečno rešitev neke sitne zadeve po priporočilu in zatekanju k prebl. dev. Mariji, sv. Jožefu, sv. očetu Frančišku in sv. Antonu Pad.; Ana V. za izboljšanje zdravja svoje sestre (priložene darove Bog poverni!); B. F. za vslišano molitev k presv. srcema Jezusovemu in Marijinemu za gorečega dušnega pastirja; Zd. J. za ozdravljenje božjastnega otroka po sv. maši v čast sv. Valentinu in zagorski materi božji in obljubi božje poti k materi božji v Zagorje, s pristavkom, da je najboljšo zdravilo v vsaki bolezni iskati le pri Bogu po priprošnji Matere božje in drugih božjih izvoljencev.

temuč tudi znanstvena in leposlovna dela; poleg drugih od vsakega gori imenovanih, razen Dostojevskega, koliker toliko, ne le kako kratko pesnico, temuč tudi obširniša dela — in še mariosikaj takega čaka v mojem knjižnem „škapu“, kar ne vem, ali bom kedaj vtegnil prebrati. Ako mi g. Hostnik ne verjame na besedo, naj pride, keder se bo kaj mudil v stari domovini, da se prepriča na svoje oči. Prepričal se bo lahko ob enem, da nimam osebnih meržnje do nasprotnika v znanstveni pravdi, da rad pozabim celo krivice, ki so se mi storile. „Ne pominaju lihom“. Vender pa, kjer se mi je potezati za resnico in pravico, vedi gosp. profesor, da ne bom odnehal, in tudi osebnih krivice, ki mi jih je storil, moram označiti ko ta ke. In ni jih malo.

Iz povedanega je že dovolj jasno, da je brez dvojbe krivica, ako me kaže g. Hostnik svojim braycem ko človeka, ki si v čudnej podobi predstavlja ruski jezik, v popolno drugačnej nego-li on, ki živi malo da ne 20 let v Rusiji. Ako bi znal jaz ruski jezik, pravi, ne videl bi najprej v njem „feldjegerov, galstuhov“ itd. in ne transkriboval bi: utla lodija porty pomočitu, zla žena žizni pogubitú, ker bi vedel, da to se čita „pomóčit“, „žiznj“ in „pogubit“.

Na to si dovoljujem opomniti: Kedor zna ruski, mora videti prej ali potlej tudi tiste debele uši, ki lazijo po nji: feldjeger, galstuh itd. Pervi argument gospodov torej ne dokazuje mojega neznanja ruščine. Ali seveda drugi! tisti kitajski cof, tisti „jer“, ki sem mislil jaz, da kaj pomeni, ali kali? — Gosp. profesor, glejte, ali se niste urezali prav do kervi. Če me niste hoteli prištevati „civilizovanemu mirn“ in „obrazovanim ljudem“, vsaj to ste vedeli za gotovo, da mi je znana Miklošičeva „formenlehre“ in „syntax“ t. j. 3. in 4. zv. njegove primerjajoče slovnjce. Iz tega bi bili vender lahko sklepali po vsi verjetnosti, da mi tudi 1. zv. t. j. „lautlehre“ ni čisto neznan in da bi tam venderle vtegnila stati kaka opombica o tisti jerski skrivnosti, kakor stoji v resnici v 2 izdanju na str. 461. in 466. popolnoma jasna. Seveda nisem izvedel jaz tiste skrivnosti še le iz 2. izdanja; jaz sem že ko gimnazijast v ljublj. lic. knjižnici bral 1. izdanje te knjige, in če ne že prej od drugod, bi bil iz nje izvedel tisto skrivnost. Izvedel sem jo pa pač že prej iz Kopitarjeve (str. 5) ali morebiti kake druge slovnice, ali kakor si bodi; to smem reči, da sem jo vedel ko dečak šestnajstih ali sedemnajstih let za gotovo. In zdaj, ko se moja leta bližajo koncu, zdaj več ne vem tiste znamenite skrivnosti? To je dokazal prof. Hostnik, brez obene sofistike, to se ve da! „Jer“ je nema kljuka, „nema popolno nobenega zvoka“, in jaz vbogi sem jo nadomeščal z ū, „jerek“ „pa označa le mehkost predidočega

„Unterrichtsbrief“ je imel moje ime na prvi strani od knjigoteržca sè svinčnikom pisano, — kedor torej ta pisma najde kjerkoli, vadi, da so moja in jih nisem jaz nikomer podaril; naj se vernojo! Dotični si jih je prisvojil morebiti le iz pozabljivosti; ali ako jih nadalje vedoma pi d-ržuje, naj ne zabl, da zapade razen greha tudi cerkvenim cenzuram.

soglasnika" in jaz sem ga nadomeščal z *ī* ali tudi z *ʹ*. — G. profesor, blagovolite si dati dopovedati, da bi bil jaz tisti nemi kljuki postavil prav v izvirni podobi na *ūjju* mesta, kakršni ste pri Miklošiču, ker sem vaju natančno citirati. — ali naša tiskarna jih nima. Nadomestil sem jih torej s tistimi znamenji, ki se rabijo za nje tudi drugod v znanstvenih knjigah, zlasti stariših, n. pr. Krek, Einl. in d. slav. Lit. 1. izdaje; v rumenskem pravopisu pa celo v navadni vsakdanji pisavi: *timp ū* beri: *timp* (tempus), *timp ū* ri beri: *timpurj* (tempora). Moja transkripcija je torej popolnoma prava, le tujec v jezikoslovju bi se mogel spotikati nad njo, in še tisti ne bi bil logično smel tega sklepati iz nje, kar ste sklenili in oznanili Slovencem Vi. Sama ni sebi res da bi se smela kljuka „jer“ tudi čisto izpušiti in sem jo tudi jaz včasih izpustil, ako sem namreč bolj mislil na glas govorjene besede kakor na podobo pisane, in za „jerek“ sem v tem primeru pisal *ʹ*: *delatʹ* — ne *delatj*, ker se dandanašnji mehki *t* piše v češčini s *tʹ*, s *tj* pa v nobenem slov. jez. ako ne štejemo naših dvoje primerov: *tja*, *tje* — *d en*. V jezikoslovnih knjigah taka fonetična transkripcija za ruščino pa ni navadna, „jer“ se v njih opušča le, ako je tudi v v cirilici opuščen. Da se to godi semtertja, t. j. da se je nekaj malega natisnilo brez jera, vem že davno, ne le iz knjig Boduena de Kurtené, ki jih imam več, nekaj kupljenih, nekaj mi jih je pisatelj sam podaril, temuč tudi iz J. Grota: „Filologischeski razyskanija“. V 2. tomu teh raziskanj je na str. 204. in 237. govorjenje o knjigah izdanih brez jera — „gramatičnega raka na repu ruskih besed, ki požira več ko 8 procentov časa in papirja in stoji Rusijo vsako leto več ko 4 milijone rubljev.“

Jaz sem torej po pravici pisal za „jer“: *ū* za „jerek“: *ī*; ali Vi in Vaša tiskarna niste imeli pravice mojega *ū* nadomeščati z *u* ali *ū*, mojega *ī* pa z *i*. Če mojih znamenj niste imeli, ste imeli postaviti izvorni cirilski *jer* in *jerek*. Krivica, ki mi jo delate z nedokazanim očitanjem nevednosti, je podvojena s takimi če tudi le s tiskarskimi zmotami pokazanimi citati. Od kod morejo namreč vedeti Vaši bralci, da jaz v resnici nikakor nisem tako pisal, kakor se v „Edinosti“ bere?

(Dalje prih.)

Novost.

Archiv für slavische Philologie. Herausgeg. von V. Jagić 19. Band. 1. u. 2. Heft. Berlin 1896. Weidmann. — Nikakor ne more biti moj namen tu soditi ali še le priporočati jezikoslovcem obče znani časopis Jagićev; le svoje veselje sem hotel izraziti nad bogatim obsegom pričujočega zvezka, zlasti nad jako mikavnimi ocenami g. Jagića samega in g. dr. Streklja oceno Letopisa Sk. Matice za 1895, ter opozoriti posebno na to, kar piše prvi na str. 278 o „vernünftiger Concentrirung der geistigen Arbeit bei den Slaven“.